

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**POLOŽAJ ČLANA UPRAVE U DRUŠTVU S
OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU**

Mentor:

dr. sc. Ratko Brnabić

Student:

Karla Kovač

Split, kolovoz, 2017.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
1.1. Metode rada.....	4
1.2. Društvo s ograničenom odgovornošću.....	5
1.2.1. Temeljni kapital i temeljni ulozi.....	6
1.3. Prestanak društva s ograničenom odgovornošću.....	7
1.4. Organi d.o.o.-a.....	8
1.3.1. Skupština.....	8
1.3.2. Nadzorni odbor.....	9
1.3.3. Uprava.....	9
1.5. Uprava d.o.o.-a.....	10
1.6. Imenovanje i broj članova uprave.....	11
2. PRAVA I OBVEZE ČLANOVA UPRAVE.....	14
2.1. Rad uprave.....	14
2.2. Ovlasti članova uprave d.o.o.-a.....	17
2.3. Odgovornost članova uprave.....	19
2.4. Prestanak članstva u upravi.....	24
2.4.1. Opoziv imenovanja člana uprave.....	24
2.4.2. Ostavka člana uprave.....	26
3. ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE.....	28
3.1. Skupština d.o.o.-a.....	28
3.1.1. Nadležnost skupštine.....	28
3.1.2. Sazivanje skupštine.....	29
3.1.3. Odlučivanje na skupštini.....	30
3.2. Odnos uprave i skupštine.....	30
4. ZAKLJUČAK.....	32
5. LITERATURA.....	33

SAŽETAK

Ovaj rad opisuje položaj i svojstva uprave društva s ograničenom odgovornošću i položaj članova uprave te njihovu odgovornost u društvu i ovlasti. Također govori o broju članova uprave, ali i njihovom imenovanju i ostavci. U završnom dijelu se nalazi i odnos uprave i njenih članova i skupštine društva.

Ključne riječi: društvo s ograničenom odgovornošću, članovi uprave, skupština

ABSTRACT

This paper analyses position of the board and all of the board members in a limited liability company and their responsibilities, number of members and removal of the board members.

Final part of this paper elaborates relationship between board and assembly in a limited liability company.

Keywords: limited liability company, board members, assembly

1. UVOD

Tema ovog rada je položaj člana uprave u društvu s ograničenom odgovornošću i bitno je istražiti i definirati upravu kao ključni organ društva s ograničenom odgovornošću koji je zadužen za vođenje poslova društva, ali i zastupanje društva.

Cilj rada je istražiti ovlasti uprave društva s ograničenom odgovornošću te odnos tog organa sa skupštinom d.o.o.-a.

Rad će detaljno pojasniti položaj uprave u društvu, ali i položaj, odgovornost i ovlasti člana uprave u društvu.

Rad će također pojasniti sve vezano za broj članova uprave i njihovo imenovanje, koja prava i obveze imaju članovi uprave društva, koje su njihove odgovornosti, kako prestaje članstvo u društvu te kakav je odnos uprave i skupštine.

1.1. Metode rada

Metode koje su korištene prilikom izrade rada su:

1. Metoda deskripcije: metoda jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu
2. Metoda kompilacije: metoda preuzimanja tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.
3. Metoda specijalizacije: metoda kojom se od općeg pojma dolazi do novog pojma, manjeg opsega, a većeg sadržaja.
4. Deduktivna metoda: metoda koja se temelji na spoznajama, činjenicama ili načelima koji se ne mogu dokazati ili koji ne zahtijevaju dokazivanje.
5. Komparativna metoda: metoda koja omogućava da se podaci i pojave iste vrste međusobno usporede, s ciljem izvođenja zaključaka.

1.2. Društvo s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulažu temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu. Temeljni uložci ne moraju biti jednaki. Nijedan osnivač ne može kod osnivanja društva preuzeti više temeljnih uloga. Poslovni udjeli se ne mogu izraziti u vrijednosnim papirima. Članovi ne odgovaraju za obveze društva.¹

Otvaranje društva s ograničenom odgovornošću zahtijeva registraciju kod Trgovačkog suda, Državnog zavoda za statistiku, Porezne uprave, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i eventualno kod Carinske uprave, ako trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću želi uvoziti ili izvoziti robu.

Prije registracije potrebno je provjeriti na trgovačkom sudu je li željeni naziv trgovačkog društva već upisan u trgovački registar. Za korištenje riječi Hrvatska ili bilo koje izvedenice od te riječi u nazivu društva osnivači moraju dobiti posebnu suglasnost Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.²

Društvo mogu osnovati jedna ili više osoba. Društvo se osniva na temelju ugovora kojega sklapaju osnivači (društveni ugovor). Svi osnivači moraju potpisati društveni ugovor koji se sklapa u obliku javnobilježničke isprave.

Ako društvo s ograničenom odgovornošću osniva jedan osnivač, društveni ugovor zamjenjuje izjava osnivača o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću dana kod javnog bilježnika. Punomoćnici osnivača moraju imati punomoć ovjerenu kod javnog bilježnika. Punomoć nije potrebna ako je zastupnik osnivača po zakonu ovlašten da za njega sklopi društveni ugovor i daje izjavu koja se traži za osnivanje društva.

¹ <http://nfmconsulting.hr/services/poslovno-savjetovanje-poduzetnika-pocetnika/>

² <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

1.2.1. Sadržaj društvenog ugovora:

Društveni ugovor, odnosno izjava o osnivanju društva mora sadržavati:

1. ime, prezime, odnosno tvrtku, prebivalište, odnosno sjedište osnivača, a ako je osnivač fizička osoba i njen jedinstveni matični broj građana
2. tvrtku i sjedište društva
3. predmet poslovanja društva
4. ukupni iznos temeljnog kapitala, te iznos svakog pojedinačnog uloga osnivača, a sastoji li se ulog od stvari ili prava, mora ih se detaljno opisati i naznačiti njihovu vrijednost
5. odredbu o tome osniva li se društvo s ograničenom odgovornošću na određeno ili na neodređeno vrijeme
6. prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga, te prava i obveze koje društvo ima prema osnivačima

Ništave su odredbe društvenog ugovora, odnosno izjave o osnivanju društva koje su protivne odredbama Zakona o trgovačkim društvima.³

1.2.2. Temeljni kapital i temeljni ulozi:

Temeljni kapital društva mora biti izražen u valuti Republike Hrvatske.

Najniži iznos temeljnog kapitala određuje se zakonom (oko 2500 EUR). Iznos temeljnog kapitala mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto.

Temeljni ulozi:

Temeljni ulog ne može biti manji od iznosa određenog Zakonom (100 EUR) i mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto. Zbroj temeljnih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva.

Prije upisa društva u sudski registar svaki osnivač mora uplatiti najmanje četvrtinu temeljnog uloga kojega uplaćuje u novcu.

³ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

Temeljni ulog može se unijeti ulaganjem stvari i prava. Ulog unošenjem u društvo s ograničenom odgovornošću stvari i prava mora se u cjelini unijeti prije upisa društva u sudski registar. Ako je vrijednost uloga u stvarima i u pravima u vrijeme podnošenja prijave za upis društva u sudski registar manja od vrijednosti temeljnog uloga koji se time ulaže, razlika do visine tako izraženoga temeljnog uloga mora se uplatiti u novcu.

Temeljne uloge mora se uplatiti tako da društvo s ograničenom odgovornošću može s njima slobodno raspolagati.

Novčani ulogi uplaćuju se na račun društva kod financijske institucije u Republici Hrvatskoj.

Ta institucija izdaje potvrdu o tome da će društvo s ograničenom odgovornošću moći slobodno raspolagati s uplaćenim iznosom nakon što bude upisano u sudski registar.⁴

1.3. Prestanak društva s ograničenom odgovornošću

Prestanak društva s ograničenom odgovornošću nameće ista pravna pitanja kao i prestanak dioničkog društva. Jednako tako i razlozi koji se navode za prestanak društva u usporednom zakonodavstvu u biti su isti ili vrlo slični.

Razlozi za prestanak društva s ograničenom odgovornošću koje navodi ZTD jesu:

- istek vremena određenog u društvenom ugovoru
- odluka članova: ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, odluka se donosi u obliku javnobilježničke isprave s većinom od najmanje tri četvrtine od danih glasova
- pripajanje društva drugome društvu i spajanje s drugim društvom
- pravomoćna odluka stečajnog vijeća o otvaranju i zaključivanju postupka prema čl.63. st. 1. SZ-a
- provođenje stečajnog postupka
- odluka registarskog suda donesena uz odgovarajuću primjenu u svezi sa skraćenim postupkom te u slučaju da član društva kod kojeg su se sjedinili svi udjeli ne izvjesti o tome u zakonskom roku registarski sud
- ukidanje društva
- pravomoćna presuda suda⁵

⁴ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

⁵ Vilim Gorenc: „Zakon o trgovačkim društvima“, str. 104.

Uz naprijed navedene razloge prestanka društva koji su zajednički obama tipovima društva kapitala, kod društva s ograničenom odgovornošću ima nekih posebnosti zbog veće povezanosti članova s društvom, kojih nema d.d..⁶

1.4. Organi d.o.o.-a

1.4.1. Skupština

Skupština je organ upravljanja društvom. Skupština odlučuje o svim pitanjima koja spadaju u strategiju upravljanja društvom.

Članovi društva u skupštini donose odluke na koje su ovlaštene zakonom i društvenim ugovorom.

Skupština odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a osobito o:

1. financijskim izvješćima društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka
2. zahtjevu za uplatama temeljnih uloga
3. imenovanju i opozivu članova uprave
4. izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima,
5. podjeli i povlačenju poslovnih udjela
6. davanju prokure za sva poduzeća
7. mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova
8. izmjeni društvenog ugovora
9. postavljaju zahtjev za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzornog odbora.⁷

Društvenim ugovorom može se proširiti ili smanjiti nadležnost skupštine, ali se iz njezine nadležnosti ne može izuzeti donošenje odluka o financijskim izvještajima društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, i izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima. Skupština se mora sazvati jednom godišnje, te uvijek onda kada to zahtijevaju

⁶ Vilim Gorenc: „Zakon o trgovačkim društvima“, str. 104.

⁷ Jakša Barbić: „Pravo društava“, Opći dio

interesi društva. Ako društvenim ugovorom nije drugačije određeno, skupština može valjano odlučivati ako su na njoj prisutni članovi društva ili njihovi zastupnici koji predstavljaju najmanje desetinu temeljnog kapitala društva. Također, ako nije zakonom i društvenim ugovorom drugačije određen, skupština donosi odluke većinom od danih glasova.⁸

1.4.2. Nadzorni odbor

O tome hoće li d.o.o. imati nadzorni odbor, ili ne, odlučuju sami članovi (vlasnici) d.o.o. u društvenom ugovoru. Od ove načelne slobode odlučivanja, postoje izuzeci određeni u čl. 434. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj 152/2011 - pročišćeni tekst; u nastavku teksta: ZTD) kada d.o.o. mora imati nadzorni odbor. Tako d.o.o. mora imati nadzorni odbor:

1. ako je prosječan broj zaposlenih u godini veći od 200, ili
2. ako je to za društvo koje obavlja određenu djelatnost propisano posebnim zakonom, ili
3. ako je temeljni kapital društva veći od 600.000,00 kuna i ono ima više od 50 članova, ili
4. ako društvo jedinstveno vodi dionička društva, ili d.o.o. koja moraju imati nadzorni odbor, ili s više od 50% sudjeluje u njima s neposrednim udjelom u temeljnom kapitalu, a u oba slučaja je broj zaposlenih u nekome od društava, ili u svim društvima zajedno u prosjeku veći od 200, pri čemu su uprave društava bez odgađanja dužne upravi društva priopćiti tražene podatke na njen zahtjev, ili
5. ako je društvo komplementar u komanditnom društvu, a prosječan broj zaposlenih u društvu i u komanditnom društvu je zajedno veći od 200.⁹

1.4.3. Uprava

Uprava društva je tijelo koje vodi poslove društva na svoju odgovornost i zastupa društvo između dvije skupštine na vlastitu odgovornost. U društvima sa ograničenom odgovornošću uprava se određuje u društvenom ugovoru, odlukom članova društva na Skupštini ili odlukom članova društva donesenom u pisanom obliku i sastoji od jednog ili više direktora.

⁸ Jakša Barbić: „Pravo društava“, Opći dio

⁹ www.poslovni-savjetnik.com

Način rada uprave propisuje se društvenim ugovorom. Ako kojim slučajem neka pitanja glede načina rada uprave nisu uređena društvenim ugovorom ili Zakonom o trgovačkim društvima, može ih urediti uprava posebnim aktom koji u tu svrhu donosi. Uprava društva odgovara za uredno vođenje poslovnih knjiga, a ako uprava ima više članova, a društvenim ugovorom nije drugačije određeno, članovi zajedno poduzimaju radnje potrebne za vođenje poslova društva, osim ako postoji opasnost od toga da radnje pravodobno ne poduzmu.¹⁰

1.5. Uprava d.o.o.-a

Društvo s ograničenom odgovornošću mora imati upravu. Bez nje ne može djelovati, jer je to organ koji izražava volju društva prema trećima i putem njega se izražava poslovna sposobnost društva. Društvo je mora imati i prije nego što nastane kao pravna osoba. Uprava se imenuje još u fazi preddruštva. Prije nastanka društva njezina zadaća je da u ime društva primi uplate poslovnih udjela članova, da se brine o onome što je uloženo i da vodi poslove preddruštva u ime pravne osobe koje će tek nastati te da, sama ili zajedno s predsjednikom nadzornog odbora, ako društvo ima taj organ, podnese prijavu za upis društva u sudski registar (čl. 62. St. 4. Zakona o trgovačkim društvima).¹¹

U društvu s ograničenom odgovornošću u kojem među organima postoji hijerarhijski odnos, skupština društva je najviši organ upravljanja i odlučuje o bitnim pitanjima društva, a davanjem obvezatnih uputa može utjecati na vođenje poslova društva. Poslove društva vodi uprava. Upravu u pravilu imenuje skupština društva s time da vrijeme trajanja mandata nije propisano.¹²

¹⁰ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

¹¹ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 332., 333.

¹² Vesna Buljan, sutkinja VTSHR, „Pravo društava“, Upravljanje trgovačkim društvima

1.6. Imenovanje i broj članova uprave

a) Imenovanje članova uprave

Imenovanje članova uprave moguće je na dva načina:

- 1) društvenim ugovorom
- 2) odlukom onoga tko je na to ovlašten

Društvenim ugovorom se može imenovati jedan ili više članova društva da čine upravu društva, a odredi li se tim ugovorom da svi članovi čine upravu, smatra se da se to odnosi samo na one članove društva koji su to bili u vrijeme sklapanja društvenog ugovora (čl. 423. St. 3. Zakona).

Ako nakon toga u društvo uđu novi članovi, ne mogu postati članovi uprave ako se posebno ne imenuju. Prijenos poslovnog udjela nema kao posljedicu i prijenos članstva u upravi društva. Društvenim ugovorom može se, ali i ne mora, odrediti vrijeme na koje se član društva imenuje članom uprave, a to se može učiniti tako da se vrijeme obavljanja funkcije člana uprave odredi trajanjem njegova članstva u društvu.

U upravu se društvenim ugovorom mogu imenovati i osobe koje nisu članovi društva. Ako je član društva ujedno i član nekog organa, nema razlike u imenovanju, nego treba jednako postupiti bez obzira na to je li riječ o članu društva ili o nekoj drugoj osobi.

Imenovanje članova uprave ne smatra se sastavnim dijelom društvenog ugovora materijalnom (pravom) smislu riječi, tj. to nije onaj njegov dio koji ima statusnopravna obilježja, nego dodatni, tzv. formalni (nepravi) dio, za promjenu kojeg se ne traži da se provede po pravilima koja važe za izmjenu društvenog ugovora.¹³

Stajalište da članove uprave može imenovati i nadzorni odbor ako je na to ovlašten društvenim ugovorom zauzeo je i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske.¹⁴

Članu društva može se društvenim ugovorom dati posebno pravo da bude član uprave ili da je sam čini, i tako da to bude do određenog vremena, primjerice dok ne navrši neku dob, dok ne daje ostavku na tu funkciju ili dok se ne izmijeni društveni ugovor – tom mu se izmjenom to

¹³ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 337.

¹⁴ Stajalište je zauzeto u odluci od 19. Listopada 1999., donesenoj u predmetu PŽ-3805/99, objavljenoj u zbirci ING Pregled sudske prakse, br. 2/2000., odjeljak 2, str. 8, i u listu Informator br. 4797 od 16. veljače 2000.

pravo oduzima. Tada bi se njegovo imenovanje moglo opozvati samo izmjenom društvenog ugovora ili bi to mogao učiniti sud ako za to postoji važan razlog (čl. 424. st. 2. Zakona), razumije se da mu može prestati funkcija i onda kad se sam s time složi.¹⁵

b) Broj članova uprave

Zakon o trgovačkim društvima u čl. 422. st. 1. određuje da se uprava društva s ograničenom odgovornošću sastoji od jednog ili više direktora i time je odredio da se članovi tog organa tako zovu, što treba prihvatiti kao zakonski naziv za člana uprave. Broj članova uprave nije određen Zakonom i za razliku od statuta dioničkog društva, društveni ugovor ne mora o tome sadržavati odredbe.

Zakon zahtijeva da društvo mora imati barem jednog direktora koji čini upravu, društvenim ugovorom se može odrediti da uprava ima određen veći broj članova ili njihov najveći broj koji se ne može prijeći. Želi li se od toga odstupiti, treba se prvo izmijeniti društveni ugovor kako bi se mogla donijeti odluka o imenovanju više članova uprave od broja koji je kao najveći naveden u tom ugovoru.

Društvenim se ugovorom može imenovati članove uprave. No, sama okolnost da se društvenim ugovorom imenuje jednoga člana ili više članova uprave, ako u njemu nema odredaba o broju članova uprave, nema učinak da uprava mora poslije imati onaj broj članova koliko ih je tim ugovorom imenovano.

U praksi društveni ugovori nemaju odredbe o broju članova uprave ili se u njima navodi koji je njihov najveći broj, najmanje i najveći broj, ili se pak točno određuje koliko članova ima uprava društva.¹⁶

Za društva s ograničenom odgovornošću koja se bave nekom od posebnim zakona određenom djelatnošću ti zakoni propisuju i najmanji broj članova uprave.

Tako investicijsko društvo mora imati najmanje dva člana uprave, od kojih jedan mora biti predsjednik (čl. 21. st. 1. Zakona o tržištu kapitala).

Uprava društva koje nije ovlašteno držati novac i financijske instrumente klijenta može iznimno imati samo jednog člana, ali je tada društvo dužno poropisati dodatne mjere i postupke kojima će osigurati upravljanje društvom pažnjom dobrog stručnjaka.

¹⁵ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 337.

¹⁶ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 334., 335.

Leasing društvo mora imati upravu od najmanje dva člana (čl. 19. st. 1. Zakona o leasingu). Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom propisano je da uprava društva za upravljanje takvim fondom mora imati najmanje dva člana. Jedan od njih mora biti imenovan za predsjednika uprave (čl. 37. st. 1.). To je propisano i u Zakonu o alternativnim investicijskim fondovima za upravu društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondom (čl. 35. st. 1.). Tamo se, naime, propisuje da najmanje dva člana uprave moraju imati stručno znanje i iskustvo potrebno za vođenje posla društva za upravljanje investicijskim fondovima.

Ako se imenuje više članova uprave od broja određenog društvenim ugovorom, odnosno od najvećeg broja koji je tim ugovorom predviđen, to iz razloga pravne sigurnosti ne utječe na valjanost radnji koje uprava poduzima. Može se opozvati imenovanje prekobrojnih članova, a ako je riječ o članovima društva koji su ujedno i članovi uprave, pa onemogućuju opoziv imenovanja, moguć je opoziv imenovanja i odlukom suda, jer je veći broj članova uprave od onoga koji je predviđen društvenim ugovorom važan razlog koji se traži za takvu odluku.

Za posljedice imenovanja manjeg broja članova uprave od onog koji je potreban za vođenje poslova društva upućuje se na izlaganja o postavljanju privremenog upravitelja i određenju osobe da privremeno zastupa društvo.

Kada je zakonom propisan najmanji broj članova uprave nekog društva, u društvu se ne može imenovati manji broj članova od propisanog da bi društvo moglo djelovati.¹⁷

¹⁷ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 336.

2. PRAVA I OBVEZE ČLANOVA UPRAVE

2.1. Rad uprave

Uprava je organ koji vodi poslove društva i zastupa društvo, a sastoji se od jednog ili više direktora i vodi poslove društva u skladu s društvenim ugovorom, odlukama članova društva i obveznim uputama skupštine i nadzornog odbora, ako ga društvo ima (čl.422. st.1 i 2.. ZTD). Uprava se može sastojati samo od poslovno sposobnih fizičkih osoba, pravna osoba ne može biti član uprave (čl.423. st.1. ZTD).¹⁸

Zakon o trgovačkim društvima prepušta da se društvenim ugovorom uredi način rada uprave društva koja se sastoji od više članova (čl. 422. st. 3.). Pri tome propisuje supsidijarno rješenje, za slučaj da se to tim ugovorom ne učini, po kojemu svi članovi uprave zajedno poduzimaju radnje potrebne za vođenje poslova društva, osim onih za koje postoji opasnost da se pravodobno ne poduzmu (st. 4.). Tada ih može poduzeti i jedan član uprave, ali bi o tome morao odmah izvijestiti upravu.

Odredba je unesena u Zakon zbog opasnosti od odgađanja da se poduzmu potrebne radnje, razumije se pod pretpostavkom da je to u interesu društva jer bi se izgubilo vrijeme potrebno za postizanje suglasnosti svih članova uprave.

Ali i kad je svaki član uprave društvenim ugovorom ovlašten pojedinačno poduzeti radnju vođenja poslova društva, ne smije ju poduzeti ako se nakanjenoj radnji usprotivio neki član uprave.¹⁹

Uprava djeluje tako da se pri donošenju odluke moraju usuglasiti svi njezini članovi. Nije dovoljno da to učine samo oni članovi uprave koji sudjeluju u odlučivanju ili su nazočni sjednici na kojoj se odlučuje, ako to nisu svi članovi. Zakon propisuje zajedničko djelovanje i sukladno tome jednoglasnost u odlučivanju. To se primjenjuje onda ako se društvenim ugovorom drukčije ne odredi.

¹⁸ Branimir Lukšić: „Trgovačko pravo“, str. 127.

¹⁹ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 373., 374.

Članovi se mogu suglasiti izričito ili konkludentno. Oblik njihova očitovanja nije propisan, pa se može dati bilo kako. Članovi uprave mogu donositi odluke usmeno, telefonom, telefaksom, elektroničkim putem i drugim načinima izražavanja volje. Zato su valjani zaključci usvojeni na sjednicama na kojima nije pisan zapisnik. Odlučivati se može i izvan sjednice.²⁰

Društvenim ugovorom, a poslovníkom pod pretpostavkom iz čl. 422. st. 3. Zakona, mogu se predvidjeti i drukčija, elastičnija rješenja. Može se predvidjeti zajedničko vođenje poslova, s time da se ono izražava voljom većine, pojedinačno vođenje poslova bez ograničenja ovlasti, pojedinačno vođenje poslova po pojedinim područjima (proizvodnja, pitanja osoblja, financije, itd.), pojedinačno vođenje poslova ograničeno na grane djelovanja (poljodjelstvo, metalna industrija, elektroindustrija, trgovina u zemlji, vanjska trgovina i sl.). Ta se ograničenja mogu međusobno kombinirati.²¹

Za podjelu poslova pretpostavka je da je za svako područje za koje je zadužen neki član uprave dostupno svakom drugom članu, da se u pravilu mora jasno u pisanom obliku odrediti kakva je podjela područja, iako bi bila moguća i faktična podjela poslova, i da član uprave ima osoba i stručna svojstva koja ga kvalificiraju za obavljanje poslova na povjerenome mu području.

Podjela poslova ima samo interno značenje i ne oslobađa članove uprave dužnosti nadziranja svega što se radi i u onim područjima koja su takvom podjelom poslova stavljena u djelokrug kojeg drugog člana. Iza svega što poduzme jedan član uprave na temelju unutarnje podjele poslova stoje svi članovi, uprava kao cjelina, i za to odgovaraju, pa odatle i obveza svakog od njih da pazi na to što rade drugi članovi, ali to ne mogu činiti tako da ih ometaju u radu.²²

Društvenim ugovorom se može odrediti da se odluke uprave donose većinom i to onom koja je za to potrebna. Ako su glasovi podijeljeni, prijedlog odluke nije prihvaćen jer nije dobio većinu, ali se u društvenom ugovoru može predvidjeti da je pri tome odlučan glas određenog člana uprave (npr. predsjednika). U društvenom ugovoru se može predvidjeti da neki članovi

²⁰ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 373., 374.

²¹ Tako za upravu dioničkog društva, Huffer, U., o. c. u bilj. 725, str. 401.; Wiesner, G., o. c. u bilj. 722, str. 228. Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci od 10. Rujna 2003. U predmetu Rev-158/00 u kojoj je odlučivao o valjanosti davanja punomoći za zastupanje pred sudom, zauzeo stajalište da je u konkretnom slučajutrebalo da punomoć potpišu sva četiri člana uprave, pa s obzirom na to da su to učinila samo dva člana, punomoć nije bila valjana dana. U društvenom je ugovoru, naime, bilo predviđeno da se odluka o davanju trgovačke punomoći i opće punomoći donosi većinom glasova članova uprave. Sud smatra da s obzirom na to da tu ne spada i punomoć koja se daje za zastupanje pred sudom, ta odredba ne vrijedi i za davanje takve punomoći.

²² Tako za upravu dioničkog društva Mertens, H. J., o. c. u bilj. 725, str. 72.

uprave nemaju prava protiviti se nekoj odluci ili svim odlukama i tada treba uzeti da postoji obaveza preglasanog člana da o činjenici da li je preglasan izvijesti članove društva.

U Zakonu nema odredbe, kao što je to propisano za upravu dioničkog društva, da je u slučaju podijeljenih glasova odlučan glas predsjednika ne predvidi li se neko drugo rješenje. Ali nema zapreke da se takvo rješenje predvidi društvenim ugovorom. S obzirom na položaj uprave društva s ograničenom odgovornošću, koji se razlikuje od položaja uprave u dioničkom društvu, u društvenom se ugovoru može odrediti da je za neke odluke potrebna suglasnost nadzornog odbora, skupštine ili nekog člana društva, pa čak i osoba izvan društva.

Uprava može imati poslovnik o radu. U njemu se mogu urediti pitanja podjele poslova, načina izvješćivanja skupštine i nadzornog odbora, ako ga društvo ima, odlučivanja, načina zajedničkog rada članova, osnivanja povjerenstava i drugih neformalnih tijela, rasporeda godišnjih odmora i sl. to se može urediti i društvenim ugovorom, ali nije praktično taj akt opterećivati nepotrebnim sadržajem. Može ga donijeti skupština društva, ona može za to ovlastiti nadzorni odbor, ako ga društvo ima, a ako ga nema, poslovnik može donijeti uprava. U društvenom se ugovoru može odrediti da ga donosi uprava, ali to bi joj pravo pripadalo uvijek ako ne bi bila riječ ni o jednom od navedenih slučajeva, pa je tako riječ o supsidijarnoj nadležnosti uprave. Svaki organ, naime, mora imati pravo urediti način svoga rada u okviru onoga što je propisano i onoga što slijedi iz obveznih uputa koje mu se daju.

Uprava pri tome ne bi mogla uređivati pitanja koja su uređena zakonom niti postupiti protivno odredbama društvenog ugovora. Ne odredi li se drukčije društvenim ugovorom, uprava donosi poslovnik jednoglasnom odlukom članova. Iako Zakonom nije ništa propisano, trebalo bi uzeti da poslovnik mora imati pisani oblik. Upute se inače mogu davati i usmeno, ali ovdje je riječ o tome da se neka pitanja trajno uređuju, pa je nezamislivo da se to učini u usmenom obliku.²³

²³ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 379.

2.2. Ovlasti članova uprave d.o.o-a

Zakon o trgovačkim društvima povjerava upravi vođenje poslova društva. O vođenju poslova može se govoriti u širem i u užem smislu.

U vođenju poslova u širem smislu ulaze:

- a) postavljanje načela poslovne politike poduzeća koje društvo vodi
- b) vođenje tog poduzeća neovisno o tome je li riječ o tekućim poslovima ili o poduzimanju neuobičajenih mjera
- c) opće upravljanje društvom

Vođenje poslova u užem smislu obuhvaća samo tekuće vođenje poslova, što znači brigu o ispravnom postupanju poduzeća u odnosima s trećima, postavljanje ustroja poduzeća, provođenje kratkoročnih planova i taktike djelovanja, vođenje cijelog poduzetništva društva i nadzor nad njime, u što ulazi obavljanje svakodnevnih poslova, ali ne i odlučivanje o načelima poduzetničke politike i o neuobičajenim mjerama. To obuhvaća odlučivanje o spomenutom, ali i provođenju odluka.²⁴

Uprava d.o.o.-a ima drukčiji položaj od uprave d.d.-a, jer se za društvo s ograničenom odgovornošću može s velikim stupnjem autonomije društvenim ugovorom odrediti koje poslove obavlja uprava, a to od toga za sebe pridržavaju članovi društva.

Dok su za d.d. strogo propisani odnos organa i njihove ovlasti, ovdje su za skupštinu društva propisane samo neke ovlasti koje se ne mogu prenijeti na upravu, a sve je drugo ostavljeno slobodnom uređivanju društvenim ugovorom, i ako nema drukčijeg propisa niti je drukčije uređeno društvenim ugovorom, vrijedi predmijeva da poslove društva vodi uprava.

Uprava provodi ono što je potrebno da bi se ostvario cilj društva, a to znači da je ovlaštena i dužna poduzimati sve mjere potrebne za to da bi se ostvarilo i unaprijedilo poslovanje društva s osobljem i financijskim sredstvima kojima ono raspolaže postupajući pri tome po pravilima urednog vođenja poslova.

²⁴ Tako Schneider, U. H., o. c. u bilj. 337, str. 1582 - 1583

Zakonom je u nekim pitanjima podijeljeno vođenje poslova društva u širem smislu između uprave i članova društva (skupštine). To je učinjeno u čl. 441. propisivanjem nadležnosti skupštine. Izričito se ti poslovi ne spominju onako kako su ovdje navedeni kao poslovi vođenja društva, ali se navode neki od njih koji ulaze u te skupine poslova.

Tako je izričito propisano da skupština odlučuje o financijskim izvješćima društva, izvješću uprave o stanju društva ako ga je društvo dužno izraditi, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog odbora ako ga društvo ima, povratu dodatnih uplata novca članovima društva, o izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima, o postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzorni odbor, o sklapanju ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari ili prava za koje se plaća Zakonom propisana protuvrijednost kao i o izmjeni tih ugovora ako se sklapaju u roku dviju godina nakon što je društvo upisano u sudski registar. Odlučivanje o tome se ne može društvenim ugovorom prenijeti u nadležnost skupštine, ali dopušta da se one društvenim ugovorom mogu proširiti ili smanjiti, s time da o tim pitanjima može odlučivati samo skupština društva.²⁵

Tekuće vođenje poslova spada u nadležnost uprave. Tu je riječ o slapanju pravnih poslova i poduzimanju drugih radnji koje za sobom nosi poslovanje i poduzimanje takvih ustrojbenih mjera koje potpadaju pod uobičajeno upravljanje društvom. O poduzimanju neuobičajenih mjera, tj. takvih koje nisu pokrivene obavljanjem predmeta poslovanja, odlučuje skupština. Ako je odluka o tome u interesu članova društva, uprava mora sazvati skupštinu.

To bi bilo poduzimanje mjera koje ne potpadaju pod predmet poslovanja utvrđen društvenim ugovorom, mjera koje proturječe načelima poslovne politike koje je utvrdila skupština, mjera koje su iznimne zbog svoga značenja ili rizika koji nose (npr. prodaja pogodna ili njegova značajnog dijela, davanje velikog kredita, poslovi s pojedinim članom društva ili članom uprave ako su značajnog opsega odnosno neuobičajenog sadržaka ili nose veliki rizik, sudjelovanje u tajnome društvu, prijenos udjela važnih društava kćeri), mjera pri poduzimanju kojih bi trebalo računati s protivljenjem članova društva kad bi oni saznali da se poduzimaju.

²⁵ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 365., 366.

Dužnost je uprave da stalno izvješćuje nadzorni odbor ako ga društvo ima, a u protivnom skupštinu društva o onome i na taj način kako je to dužna činiti uprava d.d.-a (čl. 431.a i čl. 250. Zakona).

Uprava je po zakonu ovlaštena zastupati društvo. Zastupanje treba promatrati kao vanjsku manifestaciju vođenja poslova društva, tj. kao poduzimanje pravnih radnji prema trećim osobama. To mogu biti i članovi društva, pa i zaposleni u društvu.

Zastupanjem su obuhvaćene i radnje koje se poduzimaju pred sudom, arbitrim, upravnim i drugim organima. Uprava je po zakonu ovlaštena zastupati društvo.²⁶

Uprava mora tako organizirati poslovanje da uvijek postoji netko tko može zastupati društvo u slučaju spriječenosti članova uprave. Ako član uprave koji je dužan voditi poslove društva prepusti ovlastiti neku osobu da u slučaju njegove spriječenosti zastupa društvo, primjerice davanjem punomoći ili tako da se dade prokura pa zbog toga društvo nema osobe koja bi u njegovo ime izjavila pravni lijek, taj propust ne može utjecati na osnovanost žalbe protiv rješenja kojim je nepravovremeni pravni lijek odbačen niti to može biti osnova za povrat u prijašnje stanje.²⁷

2.3. Odgovornost članova uprave

Odredbe Zakona o trgovačkim društvima o dužnoj pozornosti i odgovornosti članova uprave (čl. 248. st. 2., 252., 273., 273.a, 397., 429., 430. i dr.) služe zaštiti kapitala društva. Te su odredbe prisilnopravne naravi, ali dopuštaju, za razliku od onoga što je propisano glede odgovornosti uprave d.d.-a, do neke granice ograničenje odgovornosti, pa i odricanje od zahtjeva za naknadu štete prema članovima uprave.

Zakon propisuje da članovi uprave koji povrijede svoje obveze odgovaraju društvu za štetu onako kako odgovaraju i članovi uprave dioničkog društva.

Odgovornost za štetu počinjenu društvu propisana je naročito ako članovi uprave suprotno Zakonu poduzmu neku od radnji navedenih u čl. 252. st. 3. Zakona, i to:

²⁶ V. Odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 4. ožujka 2004. U predmetu Revt-29/03, objavljenu u časopisu Pravo i porezi, br. 6/2006., str. 107-108, odluka pod br. 8.

²⁷ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 368., 369., 370.

1. vrate članovima društva ono što su uložili u društvo
2. isplate članovima društva kamate ili dividendu
3. preuzmu za društvo poslovne udjele u društvu, steknu, uzmu u zalog ili povuku vlastite poslovne udjele društva ili nekog drugog društva
4. razdijele imovinu društva
5. obave plaćanja nakog što nastupi nesposobnost društva za plaćanje odnosno nakon što dođe do prezaduženosti društva
6. dadu naknadu članovima nadzornog odbora
7. dadu kredit

U tim slučajevima postoji odgovornost članova uprave ako su ispunjene spomenute pretpostavke, jer su one takve da je njima obuhvaćena njihova krivnja. Riječ je o očitom postupanju protivno Zakonu i društvenom ugovoru.²⁸

Članovi uprave moraju voditi poslove društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika i čuvati poslovnu tajnu društva (čl. 252. st. 1. Zakona). Mjerilo za pozornost koju mora pokazati član uprave jest način kako bi postupao samostalno voditelj poduzeća koji je svjestan svojih dužnosti, koji ne upravlja poslovanjem svojim sredstvima, nego to čini tuđim onako kako to čini osoba kojoj je povjerena briga o tuđim imovinskim interesima.

Tu se traži najmanje prosječna mjera ponašanja u struci za takvu osobu određena prema objektivnim mjerilima.

Član uprave ne bi se mogao ekskulpirati ponašanjem koje bi od toga odstupilo. Vođenjem poslova društva smatra se svako djelovanje člana uprave kada postupa u tome svojstvu ili kada bi morao tako postupati. Pri tome može biti značajna i veličina poduzeća kojega je društvo nositelj. Član uprave pritom se ne može pozivati da nema potrebna znanja ili druga svojstva za obavljanje tog posla.

Upravi valja dopustiti da ulazi i u rizične poslove, jer se to ne može izbjeći u vođenju poduzeća kojega je društvo nositelj. Svaki posao nosi neki rizik, pitanje je samo koliki i kako se on može odraziti na društvo.

²⁸ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 400.

U standard takvog ponašanja ulazi i obveza da drži tajnim sve ono što kao član uprave sazna o povjerljivim podacima i tajnama glede djelovanja društva. Povjerljivi podaci mogu biti sve informacije koje sazna član uprave, što se ne ograničava samo na njegovo djelovanje. One mogu proizlaziti iz priopćenja trećih osoba, ostalih članova uprave, savjetovanja u upravi, iznošenja suradnika ili zaposlenih i iz drugih izvora. Obveza čuvanja tajne ne prestaje s prestankom mandata, nego se nastavlja i nakon toga.

Obveza čuvanja tajne odnosi se na sve članove uprave, bez obzira na način kako su imenovani, uključujući i njihove zamjenike. Ona se odnosi i ina članove odbora i povjerenstava koje osnuje uprava. Obveze nema kada je u interesu društva da se o njemu daju neke informacije, posebice kada se uključuju savjetnici koji su inače i sami, s obzirom na svoje zvanje, dužni čuvati tajnu.²⁹

Obveza čuvanja tajne odnosi se na sve članove uprave ne prestaje s prestankom mandata, nego se nastavlja i nakon toga.³⁰

Članovi uprave nisu poduzetnici i ne snose poduzetnički rizik koji proizlazi iz poslovanja poduzeća kojega je društvo nositelj. Taj rizik snosi isključivo društvo.

Odgovornost bi se mogla ograničiti kada je riječ o običnoj nepažnji, primjerice ugovorom koji sklopi član uprave s društvom, ali se to ne bi moglo učiniti kada je riječ o interesima trećih, posebice o interesima vjerovnika društva. U takvim se slučajevima članove uprave ne bi moglo osloboditi od odgovornosti niti bi im se ona mogla ograničiti s pozivom na to da su postupali u skladu s odlukom članova društva.

Nastane li društvu šteta zbog toga što su članovi uprave postupili po uputama članova društva koje moraju slijediti, to je osnova za isključenje njihove odgovornosti. Isti učinak ima i odobrenje radnje uprave od strane skupštine.

Odgovornost se ne isključuje ako je riječ o protupravnoj uputi, osim ako član uprave nije mogao primjenom pozornosti koja se od njega zahtijeva znati da je riječ o ništetnoj uputi.³¹

Za obavljanje funkcije uprave društva odgovara cijela uprava, iako obveze preuzimaju njezini pojedini članovi od časa preuzimanja funkcije. Odgovaraju svi članovi uprave i njihovi zamjenici koji su valjano imenovani, bez obzira na to jesu li upisani u sudskom registru, i

²⁹ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 400., 401.

³⁰ Huffer, U., o. c. u bilj. 725, str. 497

³¹ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, str. 401.

privremeni upravitelji. Za to nije važno je li član uprave sklopio s društvom ugovor o obavljanju poslova u društvu. Odgovaraju i one osobe imenovanje kojih nije valjano, ali su faktično obavljale posao članova uprave.

Član uprave odgovara društvu za štetu:

1. ako nekom svojom aktivnom radnjom ili propustom povrijedi dužnost koju ima prema društvu
2. ako to prouzroči društvu štetu
3. ako je ponašanje članova uprave skrivljeno

Dužnost člana uprave postoje na područjima aktivnog djelovanja da se ostvari cilj društva koji postave njegovi članovi, radi suradnje s ostalim organima društva, postupanja u skladu sa zakonom postavljenim obavezama da se zaštite treći, lojalnost prema društvu i zaštite njegovih interesa. Član uprave odgovara samo za povredu svojih dužnosti.

Član uprave odgovara samo za povredu svojih dužnosti. Ne mogu mu se pripisati povrede dužnosti drugih članova uprave, suradnika ni trećih osoba.

Za odgovornost uprave koja ima više članova vrijedi načelo skupne odgovornosti. Svaki član uprave odgovara za povredu svojih dužnosti u obavljanju tog posla. Tako odgovara za zakonitost u vođenju poduzeća društva, pridržavanje odredbi društvenog ugovora i temeljnih pravila urednog vođenja poduzeća te svrhovitog postupanja u vođenju poduzeća.

Pri donošenju odluka svih članova nitko od njih ne smije ostati pasivan, nego mora kritički prosuđivati ono o čemu se odlučuje. Član društva čini povredu dužnosti i ako dovoljno aktivno ne sudjeluje u radu uprave, ne postupi tako da spriječi pogrešnu ili štetnu odluku ili njezino provođenje, ne obavi potrebne radnje nadzora, zna za štetnu radnju, ali joj se ne usprotivi i sl. Pri podjeli poslova u upravi za istu stvar jedan član uprave može odgovarati zbog toga što je poduzeo neku radnju ili ju je propustio poduzeti, drugi jer je to znao, ali na to nije reagirao, treći jer je propustio obaviti potreban nadzor, četvrti jer se pasivno držao pri odlučivanju i sl.³²

³² Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 405.

Da bi ostvarilo zahtjev za naknadu štete prema članu uprave, društvo mora dokazati: a) štetnu radnju ili propust člana uprave, b) štetu koja je time nastala i c) uzročnu vezu između štetne radnje i nastale štete. Krivnja se pretpostavlja, a na članu uprave je teret dokaza da njegova aktivna radnja odnosno propust ne znače povredu njegovih dužnosti, da između radnje i nastale štete nema uzročnosti te da nema krivnje.

Iako članovi uprave po Zakonu, osim u slučaju propisanom u čl. 273. Zakona, ne odgovaraju za štetu članovima društva, treba dopustiti da oni i izvan tog slučaja protiv članova uprave društva podignu zahtjev za naknadu štete u svoje ime, s time da se šteta nadoknadi društvu. Tužnu može protiv člana uprave podignuti svaki član društva pod uvjetima koje propisuje Zakon. Podiže je u svoje ime i pritom ulazi u položaj društva.

Mogućnost podizanja takve tužbe naročito je važna kad je član društva s većinskim poslovnim udjelom ujedno i član uprave koji bi trebao odgovarati društvu za štetu ili kada društvu nastane šteta zbog nekog posla koji sklopi član uprave s tim članom društva ili s nekim drugim u njegovu interesu.

S obzirom na to da član društva svojom tužbom ostvaruje zahtjev društva prema članu uprave, član društva prvo mora nastojati oko toga da skupština društva ili članovi pisanim putem donesu odluku o podizanju tužbe. Odluka se donosi običnom većinom glasova, ako društvenim ugovorom nije predviđena neka druga većina. Odbije li skupština to učiniti, član društva morao bi pobijati takvu odluku.³³

Ako je društvo u stečaju, zahtjev prema članu uprave ne bi mogao postaviti član društva, nego samo stečajni upravitelj. To je posljedica potrebe da se po stečajnim propisima ne izigra pravilo o ravnomjernom namirenju vjerovnika. Drukčije je u vrijeme likvidacije društva, jer tada društvo nastavlja poslovati, samo što mijenja svoj cilj. U tom slučaju član društva može se koristiti spomenutom tužbom.

Kada član društva učini takvu povredu svoje obveze prema društvu, tj. postupi protivno spomenutoj zabrani, društvo ima pravo tražiti prestanak takvog djelovanja, ali i naknadu štete koja mu je počinjena zabranjenim djelovanjem. Društvo mora dokazati:

1. postojanje neke od spomenutih štetnih radnji

³³ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 406.

2. počinjenu štetu društvu
3. uzročnu vezu štetne radnje i štete
4. da nije dana suglasnost za djelovanje člana uprave kojim je počinjena šteta

2.4. Prestanak članstva u upravi

Dva su načina prestanka članstva u upravi d.o.o-a koji se razlikuju od odgovarajućih načina prestanka članstva u upravi d.d.-a. Govorimo o opozivu imenovanja člana uprave i ostavci.

2.4.1. Opoziv imenovanja člana uprave

U d.o.o.-u odnos među organima društva nije tako čvrsto postavljen kao u d.d.-u, skupština društva i nadzorni odbor mogu upravi davati upute kako da vodi poslove društva i ona mora po njima postupiti. U d.o.o.-u odluka o opozivu imenovanja članova uprave se može opozvati u svako doba bez navođenja bilo kakvog razloga ako članovi društva smatraju kako nema daljnjih opravdanja za ostanak određene osobe na toj funkciji.

Kako se Zakonom ne traži razlog za opoziv imenovanja, nema ni mogućnosti naknadne ocjene opravdanosti opoziva od strane suda. Opozvani član uprave mogao bi potražiti zaštitu suda samo ako je u pitanju ocjena nadležnosti organa koji je opozvao njegovo imenovanje, kada uopće nije donesena valjana odluka o opozivu, ali ne i da se ocijeni opravdanost opoziva imenovanja. Član uprave mora s time računati, pa je dobro da ugovorom sklopljenim s društvom osigura dovoljno prava u slučaju da do toga dođe. Takvom položaju člana uprave pridonosi i okolnost što Zakon ne traži imenovanje članova uprave na neko određeno vrijeme. Za opoziv odluke o imenovanju člana uprave nadležna je skupština društva (čl. 441. st. 1. t. 3. Zakona), ali se društvenim ugovorom ta ovlast može dati i nekom drugom (čl. 441. st. 2. Zakona), primjerice nekom članu društva, nadzornom odboru, kolegiju, nekom drugom odboru ili povjerenstvu u društvu. To može učiniti i jedini osnivač društva.³⁴

³⁴ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, str. 383., 384. To stajalište zauzeo je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u odluci od 2. Ožujka 2004. U predmetu Pž-981/04, objavljenoj u Zbirci odluka hrvatskih trgovačkih sudova, br. 10. str.164-165, odluka br. 73, u ING Pregledu sudske prakse, br. 2/2005., odjeljak 2, str. 15, odluka pod br. 235.311.3. Sud je zauzeo stajalište da osnivač društva to može učiniti i putem opunomoćenika kojemu specijalna punomoć dana za to mora biti ovjerena od javnog bilježnika.

Zakon daje neposredno pravo opoziva imenovanja člana uprave javnopravnom tijelu koje ga je imenovalo, jer ono tada ima pravo opozvati svoju odluku o imenovanju (čl. 424. st. 5.), ali to ne bi moglo činiti glede drugih članova uprave, osim da postigne opoziv na spomenutoj ugovornoj osnovi. Stoga javnopravno tijelo, kada mu je društvenim ugovorom ili izjavom o osnivanju društva dana ovlast imenovanja člana uprave, ima i ovlast da tako imenovanim članovima uprave i opozove imenovanje. Prema izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2012., ovlast takvog opoziva imenovanja u jedinici samouprave ima župan, gradonačelnik i načelnik općine.

Za ovlast opoziva imenovanja člana uprave nije uvjet da je ima onaj tko je ovlašten i za imenovanje. Te se dvije ovlasti društvenim ugovorom mogu i razdvojiti, iako to nije logično i u praksi se obično ne čini.

U skupštini društva odluka o opozivu donosi se običnom većinom, ako društvenim ugovorom za to nije određena neka druga većina.

Ako postoji važan razlog za opoziv imenovanja člana uprave koji je i član društva, od članova društva koji nisu na skupštini ili pisanim putem izvan nje glasovali za opoziv imenovanja člana uprave može se tužbom sudu zatražiti da se suglase s opozivom, što ima učinak davanja njihova glasa za donošenje odluke o opozivu imenovanja.

Društvenim se ugovorom može suziti mogućnost opoziva tako da se navede kako su za to potrebni određeni razlozi. Najčešće se određuje da je za opoziv potreban važan razlog. Trebalo bi se smatrati ništetnom odredbu u društvenom ugovoru kojom bi se isključio opoziv iz važnog razloga, a isto tako kojom bi se taksativno naveli važni razlozi za opoziv imenovanja ili navele okolnosti zbog kojih se ne bi moglo opozvati imenovanje člana uprave ako bi one činile važan razlog za takav opoziv.³⁵

Važan razlog za opoziv imenovanja člana uprave postoji kada su okolnosti takve da se ne može razumno pretpostaviti da netko ostane članom uprave društva. Pri tome treba ocijeniti sve okolnosti, pri čemu su u prvom planu interesi društva, ali ne treba zanemariti ni interese člana uprave.

³⁵ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 391.

Za opoziv nije dovoljno da se o tome donese odluka, nego ju je potrebno i priopćiti osobi imenovanje koje se opoziva. Opoziv djeluje od kada se priopći osobi na koju se odnosi. Nakon opoziva član uprave za kojeg je opozvana odluka o njegovu imenovanju briše se iz sudskog registra. Prijavu za upis brisanja člana uprave s priloženom odlukom o opozivu i odlukom o imenovanju novog člana uz javno ovjereni potpis novog člana radi pohrane u sudskom registru valjda podnijeti registarskom sudu i onda kada je opoziv osporen, a brisanje valja provesti bez obzira na eventualni sudski spor između člana i društva.³⁶

2.4.2. Ostavka člana uprave

Član uprave i predsjednik uprave, ako ga društvo ima, može podnijeti ostavku na svoj položaj i to je razlog za prestanak njegove funkcije. Zakonom se ne traži da osoba koja daje ostavku mora imati važan razlog za to. Nikoga se ne može prisiliti da snosi odgovornost i znatan rizik posla koji obavlja pod uvjetima koji za tu osobu nisu prihvatljivi.³⁷ To može biti slučaj kada društvo raskine ugovor s članom uprave o obavljanju poslova u upravi društva, stalna bolest, visoka dob, stalno nesuglasice s ostalim organima društva.

Ostavka bez postojanja važnog razloga ima kao posljedicu odgovornost člana uprave društvu za štetu zbog povrede ugovora što ga je s njime sklopio za obavljanje poslova člana uprave, a može biti i razlogom za to da društvo raskine ugovor što ga član uprave ima s društvom za obavljanje poslova člana uprave u društvu. Ostavku bi bez postojanja važnog razloga trebalo dopustiti ako je dana u skladu s raskidnim rokovima predviđenim u ugovoru što ga je član uprave sklopio s društvom o obavljanju poslova člana uprave.³⁸

Kako bi se izbjegle nesuglasice, Zakon razrađuje slučajeve u kojima se određenom organu društva izjavljuje ostavka. Time se želi prisiliti članove uprave da kad izjavljuju ostavku tome organu, odmah sazovu skupštinu društva i u dnevnom redu najave najave svoju ostavku.

O ostavci se mora obavijestiti sve ostale članove uprave, a ako društvo ima nadzorni odbor, njegova predsjednika. Obveza obavješćivanja na onome je tko vodi poslove društva, a kako je

³⁶ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 392.

³⁷ To stajalište zastupa i Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci donesenoj u predmetu Rev-1918/96 od 14. travnja 1999., objavljenoj u ING Pregledu sudske prakse, br. 2/2001., odjeljak 2, str. 6. Za ostavku član uprave ne mora imati ni važan razlog.

³⁸ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 395.

riječ o ostavci člana organa koji to čini, najprihvatljivije je da to u odnosu prema članovima uprave bude njegova obveza.

Izjava o ostavci je očitovanje volje koje mora prispjeti adresatu da bude valjano, a to znači da ako se uputi to očitovanje osobi kojoj se po Zakonu ne upućuje, npr. nadzornom odboru ako nije ovlašten imenovati članove uprave, ostavka neće biti valjana dana sve dok ne prispije onome kome se u društvu mora izjaviti.

Onaj tko daje ostavku može je valjano povući tako da očitovanje volje o povlačenju prispije adresatu kojem je namijenjeno najkasnije zajedno s izjavom o opozivu. Nakon što prispije adresatu, ostavka se može opozvati samo uz suglasnost onoga kome je izjavljena u skladu sa Zakonom odnosno društvenim ugovorom.

Član uprave koji daje ostavku prestaje članstvo u upravi društva onoga dana koji je u njoj naveden. Ako ništa nije navedeno, članstvo u upravi prestaje onog dana kada je izjavljena, što znači kad prispije onome kome se mora izjaviti, a ako je izjavljena bez tog razloga, protekom 14 dana od dana kada je izjavljena. Time se društvu omogućuje da na vrijeme nađe zamjenu za tog člana.

Posljedica davanja ostavke u nevrjeme jest odgovornost člana društva za time počinjenu štetu. To bi bilo, npr. kada zbog ostavke člana uprave društvo ne bi moglo poduzimati potrebne pravne radnje zbog kojih ne bi moglo ispuniti neke svoje javnopravne obveze ili kad bi to učinio u vrijeme kad se društvo nalazi u krizi i trebalo bi ga iz nje izvući. Drukčije je ako se član uprave nalazi u sukobu s drugim članovima tog organa ili s članovima društva koji zahtijevaju poduzimanje mjera s kojima se on ne slaže i za koje misli da su štetne za društvo. Tada mu se mora priznati pravo na davanje ostavke, a da posljedica toga nije njegova odgovornost za štetu, jer ga se ne može prisiliti da provodi nešto s čime se ne slaže i da za to još i odgovara.

Ostavka kojom se čini zloupotreba prava je bez učinka. Takav bi slučaj npr. bio kad bi jedini član uprave dao ostavku, a da društvo umjesto njega još nije imenovalo novu osobu, a isto bi bilo i u društvu koje ima samo dva člana koji su ujedno i jedini članovi uprave, pa obojica istodobno izjave ostavku.³⁹

³⁹ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, 2007. str. 397. 398.

3. ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE

3.1. Skupština d.o.o.-a

Najvažnije je člansko pravo članova društva s ograničenom odgovornošću odlučivanje, a svoju volju oni izražavaju:

- donošenjem odluka na skupštini društva
- donošenjem odluka pisanim putem

Donošenje odluka na skupštini, tj. zajedničkom sastanku članova, pravilo je i ZTD navodi detaljne odredbe o sazivanju, načinima i rokovima za sazivanje skupštine, podobnosti za odlučivanje, itd.

Donošenje odluka pisanim putem iznimka je i znatno je otežano. Odluke se, naime, mogu donositi pisanim putem samo ako se svi članovi, i to ne društvenim ugovorom ili nekom prijašnjom odlukom, nego u svakom pojedinom slučaju u pisanom obliku slože da se o odluci koja se treba donijeti, glasuje pisanim putem.⁴⁰

3.1.1. Nadležnost skupštine

Skupština odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a osobito o:

1. financijskim izvješćima društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka
2. zahtjevu za uplatama temeljnih uloga
3. imenovanju i opozivu članova uprave
4. izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima
5. podjeli i povlačenju poslovnih udjela
6. davanju prokure za sva poduzeća
7. mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova
8. izmjeni društvenog ugovora⁴¹

⁴⁰ Vilim Gorenc: „Zakon o trgovačkim društvima“, str. 103.

⁴¹ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

9. postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzorni odbor

Društvenim ugovorom može se proširiti ili smanjiti nadležnost skupštine, ali se iz njezine nadležnosti ne može izuzeti donešenje odluka o financijskim izvješćima društva, upotrebi ostavere dobiti i pokrivanju gubitka, i izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima.⁴²

3.1.2. Sazivanje skupštine

Ako u društvenom ugovoru nije drugačije određeno, skupština d.o.o. se održava u sjedištu društva.

Skupština se mora sazivati na način kako je to određeno društvenim ugovorom, a ako u njemu o tome nema odredaba, preporučenim pismom upućenim svim članovima društva. Iz navedenog jasno proizlazi kako je d.o.o. samostalno u određivanju načina na koji će se sazivati skupština. To primjerice može biti i oglašavanje u dnevnom tisku.

U svakom slučaju, ako je društvenim ugovorom određen način sazivanja skupštine, tada je taj način obvezujući, a ako način nije određen društvenim ugovorom, potrebno se pridržavati zakonske obveze slanja preporučenog pisma upućenog svim članovima društva. Slanje poziva svim članovima društva uključuje i one koji nemaju pravo odlučivanja na skupštini.

Neovisno od sredstva sazivanja poziva, od dana kada je posljednji puta oglašeno sazivanje skupštine ili od kada je poziv predan pošti i dana održavanja skupštine mora proći najmanje 7 dana. Dakle, društvenim ugovorom je moguće odrediti duži, ali ne i kraći rok.⁴³

⁴² <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

⁴³ <http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/trgovacko-pravo/nacin-i-rok-za-sazivanje-skupstine-kod-drustva-kapitala/>

3.1.3. Odlučivanje na skupštini

Skupština može odlučivati ako su prisutni članovi društva ili njihovi zastupnici na skupštini koja nije uredno sazvana mogu se donositi odluke samo ako su na njoj prisutni svi članovi društva. Ako skupština nije podobna za odlučivanje, mora se sazvati nova skupština s time da se njezin dnevni red ograničava na dnevni red skupštine na kojoj se nije moglo odlučivati.

Ako zakonom drugačije nije određeno, skupština donosi glasove većinom danih glasova.

Odluke donesene na skupštini i donesene pisanim putem moraju se bez odgađanja unijeti u posebnu knjigu odluka. Svaki član za vrijeme radnog vremena društva ima pravo na uvid u tu knjigu.⁴⁴

3.2. Odnos uprave i skupštine

Za upravu društva s ograničenom odgovornošću bitno je da mora postupati po uputama skupštine i nadzornog odbora te poštovati ograničenja postavljena društvenim ugovorom.

Upute mogu biti opće naravi, ali i o sasvim konkretnim pitanjima, zakon ne daje pravo davanja uputa članu društva, ali mu se to pravo kao posebno pravo člana može dati društvenim ugovorom. Nije li mu takvo pravo dano, on ga ne može imati ni onda kada ima većinu u društvu. Skupština mora, naime, prije davanja upute o tome donijeti odluku za koju je, ako nije drukčije određeno u društvenom ugovoru, dovoljna obična većina glasova.⁴⁵

Za upravu društva u društvu s ograničenom odgovornošću nije propisano da djeluje na vlastitu odgovornost, kao što je to učinjeno u pogledu uprave d.d.-a.

Pravo davanja uputa i obveza da se po njima postupa služi provođenju oslovne politike poduzeća koje vodi društvo i oživotvorenju djelovanja skupštine društva u vođenju poslova društva.

Skupština daje upute prema svom nahodanju i tada djeluje kao organ, a ne kao skup pojedinih članova društva. U suprotnom dogodilo bi se da bi član kojega su drugi članovi preglasali provodio poslovnu politiku koja nije prihvaćena.

⁴⁴ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

⁴⁵ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, str. 380.

Skupština može ovlastiti neko drugo tijelo i društvu za davanje uputa, primjerice savjetodavni odbor, kolegij, vijeće i sl. Nadzorni odbor to pravo ima već na temelju Zakona.

Uprava nije dužna postupiti po protuzakornim uputama, jer su one ništetne, ali mora postupiti po odlukama skupštine koje su pobojne, ali još nisu pobijane. Uprava je dužna postupati po odlukama skupštine dok one postoje.

Ako je jasno stavljeno na znanje da će se odluka pobijati, uprava mora prema okolnostim ocijeniti je li u interesu društva da postupi po uputama ili da ih ne slijedi.

Smatra li uprava da upute nisu svrhovite, mora o tome izvijestiti skupštinu, iznijeti svoje sumnje i tražiti daljnje upute.

Tako uprava nije dužna postupiti po uputama koje su u suprotnosti s javnopravnim obvezama članova uprave, primjerice ako bi se njihovim provođenjem povrijedili propisi o zaštiti okoliša, antikartelno propisi ili porezne obveze. Isto je ako bi se postupanjem po uputama povrijedili prisilnopravni propisi građanskog prava, prisilnopravni propisi prava društava, kao primjerice postupanje protivno obvezi da se predloži otvaranje stečajnog postupka, poduzimanje radnji koje bi s velikom vjerojatnošću društvu prouzročile štetu ili značile prikrivenu isplatu članovima društva kad im se inače nešto ne smije isplatiti.⁴⁶

⁴⁶ Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala, str. 381.

4. ZAKLJUČAK

Od svih oblika trgovačkih društava u RH društvo s ograničenom odgovornošću je najzastupljeniji oblik trgovačkog društva. Organi društva s ograničenom odgovornošću su nadzorni odbor, skupština i uprava i oni donose sve važne odluke vezane za poslovanje poduzeća.

Društvo s ograničenom odgovornošću zastupa uprava te ako nije u društvenom ugovoru drugačije određeno, članovi uprave zastupaju društvu.

Ako uprava ima više članova, društvenim ugovorom se može odrediti da društvo zastupa jedan član uprave zajedno s prokuristom.

Uprava je organ koji vodi poslove društva i zastupa društvo, a sastoji se od jednog ili više direktora i vodi poslove društva u skladu s društvenim ugovorom, odlukama članova društva i obveznim uputama skupštine i nadzornog odbora, ako ga društvo ima.

Članom uprave može biti potpuno poslovno sposobna fizička osoba. Članovi društva svojom odlukom imenuju upravu društva. Ako se za člana uprave imenuje nekoga od njih, to se može učiniti i u društvenom ugovoru pa i za vrijeme dok je Član uprave član u društvu. Članovi društva mogu svojom odlukom u svako doba opozvati članove uprave.

Ako uprava ima više članova, a društvenim ugovorom nije drugačije određeno, članovi zajedno poduzimaju radnje potrebne za vođenje poslova društva, osim ako postoji opasnost od toga da radnje pravodobno ne poduzmu.

Uprava vodi poslove društva u skladu s društvenim ugovorom, odlukama članova društva i obveznim uputama skupštine i nadzornog odbora, ako ga društvo ima, a način rada uprave propisan je društvenim ugovorom, ako neka pitanja glede načina rada uprave nisu uređena društvenim ugovorom ili Zakonom, može ih urediti uprava posebnim aktom koji u tu svrhu donosi.

5. Literatura:

1. Jakša Barbić: „Pravo društava“ (knjiga druga), Društvo kapitala 2007.
2. Vilim Gorenc: „Zakon o trgovačkim društvima“
3. Vesna Buljan, sutkinja VTSHR, „Pravo društava“
4. Branimir Lukšić: „Trgovačko pravo“
5. <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>
6. www.poslovni-savjetnik.com
7. <http://nfmconsulting.hr/services/poslovno-savjetovanje-poduzetnika-pocetnika/>
8. <http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/trgovacko-pravo/nacin-i-rok-za-sazivanje-skupstine-kod-drustva-kapitala/>